

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. budapesti kir. közjegyző. KIADJA: A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Tel.: 297—069. Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

A család és az öröklés a jövő német jogában.

Irta: Dr. Nizsalovszky Endre, egyetemi tanár.

I. Egyik nem régen megjelent dolgozatomban beszámoltam arról a vitáról, amely a német jogélet tényezői közt az új német szellemiségnek megfelelő magánjogi rend kialakításának módjáról folyt.¹ A vita eredménye, úgy látszik, két tételben foglalható össze: 1. A német nép új magánjogi rendjének egységes törvénykönyvbe összefoglalása szükséges ugyan, ehhez azonban hosszú időt igénybevevő alapos előmunkálatok kellenek. 2. Addig is, amíg a német nép törvénykönyve létrejöhét, a jogot alkalmazó minden tényezőnek kötelessége a meglévő jogszabályokat is az új szellemiségnek megfelelően alkalmazni. Az ilyen jogalkalmazást biztosítja az államügyész bármely polgári perben való részvételének lehetősége. Ahol pedig a fennálló jogszabály az új szellemiséggel élesen szemben áll, ott részlettörvényekkel kell az ellentétet áthidalni.

Kétségtelennek látszik tehát, hogy a német törvénykönyv nem fogja túlságosan gyorsan nyomon követni az olasz temperamentumot visszatükröző hirtelenséggel megalkotott 1942. évi Codice Civilet.

A német előmunkálatok eddigi eredményeként a „négy professor tervezete“ áll előttünk, amely az elmúlt év végén hagyta el a sajtót és a 24 pontból álló alapvető rendelkezéseket, valamint a mintegy 80. §-ra terjedő első könyvet tartalmazza.²

Az alapvető rendelkezéseket a család és az öröklés szempontjából ezuttal nem abban a vonatkozásban kívánom vizsgálat alá venni, vajjon azokban van-e olyan gondolat, melyet a magyar jogfejlődés szempontjából értékesíteni lehetne, hanem azt akarom bemutatni, mit jelenthetnének ezek a

Dr. Nizsalovszky Endre: A család és az öröklés a jövő német jogában.

Dr. Kovách Elek: Örökség visszatutasítása; ajándékozás. A nagykorúság korhatárának leszállítása.

A nyugdíjintézet közgyűlése.

Közlemények.

Halálozások.

Áthelyezések.

A budapesti kamara választmányi ülése.

Lázár Ferenc dr. jubileuma.

Fekete László előadása.

Adományok a nyugdíjintézet javára.

Új közjegyzői állás rendszeresítése.

Hősi halottak halálesetfelvételének kiállítása.

A szerkesztőség kérése.

Joggyakorlat.

Magánjog.

rendelkezések törvény erőre emelkedésük esetében a mi, illetőleg más külföldiek szempontjából.

A tervezet nem azt tűzi ki a céljául, hogy az uralma területén élő minden ember számára alkosson jogot, ami a magánjogi jogalkotásnak eddig az általánosan elfogadott célkitűzése volt és ami a mi magánjogi törvénykönyvünk 1. és 8. §-ában is világosan kifejezésre jut, az új német törvénykönyv csak a német birodalom alattvalói, a német nép számára fognak szólni.³ A legfőbb törvényként is mindjárt az első alapvető szabály a német nép javát jelöli meg,⁴ ami lényegileg annyit jelent, hogy a német birodalom területén tartózkodó idegenek a magánjogi jogalanyiság teljességével nem bírnak, a törvény előtti egyenlőségre — amennyiben ez a német nép érdekével ellentétes eredményre vezetne — nem hivatkozhatnak.

Az alapvető rendelkezések nem is kívánnak állástfoglalni a nemzetközi magánjog kérdéseiben és a német jogrendszernek valamely idegen jogrendszerrel való összeütközése esetére nem kívánnak nemzetközi magánjogi szabályokat, kollíziós normákat alkotni tehát nem vonják az idegeneket a német magánjog uralma illetőleg védelme alá, hanem a nemzetközi magánjognak az eddigi uralkodó felfogás szerinti beljog jellegét feladva, ebben a kérdésben az államközi jognak a Nagynémet Birodalom által elismert alapelveire utalnak. (Alapvető szabályok 25. pont). Ez pedig nézetem szerint nem jelent kevesebbet, mint hogy az idegenre — amennyiben az államközi jog másként nem rendelkezik — főszabályként az eddig uralkodó tétel ellenkezője, vagyis a jogonkívüliség érvényesül, aminek szükségképpen konzekvenciája — az ősi római jogfejlődés mintájára — valaminő jus gentium kialakulás lesz.

Valamivel rendezettebb a helyzet azokra nézve, akik birodalmi alattvalók ugyan, de idegenvérűségük folytán nem tartoznak a német nép tagjai sorába. Ezekre a törvény rendelkezései általában irányadók, de ki vannak véve azoknak a rendelkezéseknek a hatálya alól, amelyek céljuk szerint csak a német vérűekre vonatkoznak.⁵

II. Az alapvető szabályoknak a házasságra vonatkozó rendelkezéseiben az általános emberitől való elfordulást, a különböző népek jogi gondolkodását összekapcsoló elvek elejtését olvashatjuk ki.

A házasságra vonatkozó alapvető szabályban igen helyes az a megállapítás, hogy a házasság a népi együttélés alapja, ennek a tételnek azt a visszafordítását azonban, hogy a házasság csak mint ilyen és csak ebben a szerepében érdemelné meg a jogrend oltalmát nem tudom magamévá tenni.⁶

A házasság a közösség életére gyakorolt minden előnyös hatása mellett is feltétlenül individualista alapon nyugszik. A közösségre a legelőnyösebb hatása bizonyára a tökéletesen harmonikus házaseletnek van, ezt a harmóniát pedig a két egymásnak teremtett házaspár egyéni egymásratalálása biztosítja. Ebben az egymásratalálásban pedig a minden közösségi gondolatot nélkülöző, sőt útjában a közösségi gondolatnak gyakran egyenesen ellenszegülő egyéni vonzalom tölt be döntő szerepet és kell is, hogy döntő szerepe legyen. A házasság védelme azután az állam részéről akkor is szükséges, ha a konkrét házasságnak a népi közösségi élethez semmi köze nincs pl. azért, mert mindkét házaspár külföldi, vagy éppen azért, mert a

férj, aki idegenből jött és munkájával a német nép javát szolgálja, a feleségét hazájában hűtlenül elhagyta s a feleségének vele szemben támasztott igényei egyenesen hátráltatják tevékenysége zavartalan kifejtésében.

Nyilvánvaló, hogy az új német jog sem fogja megtagadni az idegenek házassági ügyeiben a jogvédelmet. Különbség van mégis aközött amikor a házasság mint a kultúrnépek közös individualista jogintézménye közvetlenül élvez a jognak a védelmét s az idegenek bizonyos házassági ügyeibe való beavatkozástól az államhatalom éppen az idegenek házasságának a jogvédelmi fórumokra is kiterjedő elismerése következtében tartózkodik, és aközött, amikor csak a német népközösség keretei közt létesült, s az állam által a közösség szempontjából helyeselt házasságot ismeri el a törvény a jogvédelem tárgyául, más házasságokat pedig ugyanebben a védelemben csak annyiban részesíti, amennyiben a védelmi szabályokat előbb reájuk az államközi jog tételeinek elfogadása útján külön kiterjesztik. Az alapvető szabályok 3. pontja önmagában meg is tűrné, hogy azt a következőképpen értsük; A népi közösségi életnek alapja a házasság és ezért a házasság intézménye, mint a kultúrnépek által általánosan elfogadott intézmény, a jogrend különös oltalma alatt áll. Ezt az értelmezést azonban problémátikussá teszi a törvénykönyv hatályát a birodalom alattvalóira korlátozó 24. pont, amelynek nyomán a peregrinus házasságok külön jogának felélesztésére való törekvést lehet feltételezni.

De az idegenek házasságának az új német gondolatmenetbe való beillesztése még nehezebbé válik az alapvető rendelkezések további elvi kijelentései nyomán.⁷ Az a további tétel, hogy a házasságnak a házastársak teljes életközösségének kell lennie, kétségtelenül a házasságnak mind individualista, mind közösségi szemlélete szempontjából helytálló. Ez az a pont, ahol az új német jog a kánonjog felfogásával találkozik. A mi házassági jogunknak egyik súlyos fogyatékosága, hogy a házassághoz csak a házasságkötési forma megtartását és az ehhez szükséges akarattanyilvánításokat kívánja meg, de teljes közömbösséget mutat az iránt, hogy a házasság formális létesítésével mi a feleknek további céljuk. Kánonjogi gondolat az is, hogy a házasság legfőbb célja a gyermek.⁸ Az azonban, amikor az alapvető szabály nem általában a gyermeket jelöli meg a házasság céljául, hanem a német faj fenntartását, szaporítását, ismét kirekeszti a védelem köréből azokat a házasságokat, amelyek ennek a feladatnak a házaspár adottságainál fogva nem tudnak megfelelni. Ilyenek általában az idegenek házasságai, a német és nem német közt kötött házasság, valamint a származásra tekintet nélkül az olyan felek közt kötött házasságok, akiktől utódot nem lehet várni. A kánonjog a házasság másodlagos céljainak felsorolásával védelmébe veszi a leszármazókat nem ígérő házasságokat is, kivéve ha a felek akarata idézi elő az utód elmaradását és ez az akarat már a házasság megkötésekor is megvolt. Kétségtelen, hogy a népi közösség életében is szolgálatot tehet az olyan házasság is, amelytől csak a házaspár egymás irányában kifejtett kölcsönös támogatása várható.

Igaz viszont, hogy az alapvető szabály nem a házasság elismerésének előfeltételeit szabja meg, hanem a köznek a házassággal szemben támasztott igényét fejezi ki. A házassági jognak a ma hatályos német szabályai,

amelyek Ausztria csatlakozása után keletkeztek és így már az új német felfogást juttatják kifejezésre, adják meg a most tárgyalt általános szabályok tulajdonképeni értelmét. A házassági törvény szerint pedig az utódok elmaradása csak a törvényben szorosán körülírt esetekben vezethet a házasság felbontására, bár adott esetben akkor is, ha egyik felet sem lehet vétkesnek nyilvánítani.⁹

III. Az előbbieken már kiemelt befelé tekintés jellemzi az alapvető szabályoknak a tulajdonra vonatkozó első gondolatát is. A 8. pont csak a „Volksgenosse“ tulajdonát ismeri el, aki a számára kijelölt gazdasági célok keretében a javait a saját felelősségére használhatja és azok felett ugyan-ezen keretek közt rendelkezhetik. A 9. pont a földtulajdon tekintetében a tulajdonos fokozott kötelességeire utal.

A tulajdonjog ilyen felfogására van felépítve az öröklési jog alapvető tétele is.¹⁰ Az örökhagyó munkájával szerzett és öröklött javait az öröklési jog rendszere a család és a nép javára örzi meg. Az idegennek a törvényes öröklési joga tehát csak csökkentett mértékben tarthat számot az oltalomra, mert a német népnek a vagyon idegen kézre kerülése nem szolgálhat a javára és így az örökhagyó családjának a java éles ellentétbe kerül a német nép javával. A két érdek összeütközéséből pedig győztesen a legfőbb törvény értelmében csak a német nép érdeke kerülhetne ki elvben győztesen. Még élesebbé válik azonban az összeütközés a végrendeleti öröklés esetében. A halál esetére szóló intézkedések ugyanis a tervezet szerint csak annyiban részesülnek védelemben, amennyiben az öröklési jog említett céljával összeegyeztethetők. Ebből pedig logikusan az következnek, hogy a német embernek idegen javára szóló végintézkedése, ha az idegen állampolgár nem is rokona, hatálytalan lesz. Még inkább hatálytalanak kellene tekinteni azt a végrendeletet, amellyel a Németországban szerzett vagyonát az idegen valamelyik honfitársára, vagy hazája valamely intézményére hagyja. Azt természetesen az általános szabályoktól nem lehet várni, hogy ilyen esetre a vagyon sorsa tekintetében is következtetési alapot nyújtson, de kézenfekvő az a megoldás, hogy az ilyen vagyont a német nép javára kell fordítani.

IV. Nem gondolom, hogy a tervezet szerkesztői tudatosan részesítették volna az elmondottakból kitűnő mostoha elbánásban a külföldieket. Egyszerűen az történt, hogy a magánjognak eddig is ismert alapvető tételeibe a közösségi gondolatot azon az úton óhajtották messzemenően belevinni, hogy az egyén védelme helyébe célként következetesen a közösség védelmét állították, a legmagasabbrendű emberi közösséget pedig a német népben látták meg.

A természetüknél fogva leginkább individualisztikus intézmények esetében azonban ez a kísérlet éppen arra világít rá, hogy egy-egy — még olyan nagy — nép közössége túlságosan szűk keret ahhoz, hogy a vonatkozó jogtételek a közösségi formulájukat visszás következmények nélkül vehessék fel.

A kodifikátorok formulázásukkal igen nehéz — bár igen érdekes — dilemma elé állították magukat.

Amint már érintettem is, a magánjognak a német népre beállítása a római jus gentiumhoz hasonló jogterület kialakítását teszi szükségessé.

Csakhogy míg Rómában a jus gentium akkor élt, amikor a kis városállam az idegen népektől elzárkózott életet élt, hogy az idegen népekkel való érintkezés megélénkülése után éppen a jus gentium váljék a jus civile helyett a jog igazi forrásává, addig a német jogban a jus civile, helyesebben jus populi épen olyan időben kezd előtérbe lépni, amikor Németország az új európai rendben egy nagy, különböző népekből alakuló térség vezető államának szerepére készül. Ilyen körülmények között, ha a jus gentium az európai kultúrközösséghez tartozókat, akik nem németek, a németekkel azonos védelemben fogja részesíteni, ez az említett európai elgondolásokkal harmoniában fog ugyan állani, de viszont a magánjognak a német Volksgemeinschaft szolgálatába állítása alig maradhat több egy szép szólanál. Ha pedig a jus gentium a peregrinusokat valóban kirekeszti az új jus civile védő bástyái közül, a népközösség tagjaival való egyenjogú kapcsolatból, ez a nemzetközi forgalmat fogja olyan mértékben megbénítani, hogy az európai népek között a háború utáni közeledést legalábbis meg fogja nehezíteni. A legvalószínűbb valaminő közbenső megoldás. Nagy általánosságban a németek és idegenek közti magánjogi különbségek nem fognak a gyakorlatban kialakulni, de lesznek olyan — talán az eddigiéknél szélesebben méretezett — területek, illetőleg jogintézmények, amelyek valóban elsősorban vagy kizárólag a német népközösség érdekét fogják szolgálni.

Ha meggondoljuk, hogy a német nép új törvénykönyvének közzétett résztervezete előkészítésében ugyanannak a Hedemann professzornak volt vezető szerepe, aki épen a mi magánjogi törvénykönyvünkről a közelmúltban irt értékes tanulmányában vetette fel a kultúrnépek egymáshoz való közeledésének a magánjog területén fennálló lehetőségét és jelölte meg ennek a közeledésnek az útját,¹¹ a további munkálatoktól a legnagyobb érdeklődéssel és méltán várhatjuk a dilemma megoldását.

Jegyzetek:

- ¹ Magánjogi kodifikáció. — Gazdasági Jog. III. évf. 6—7. sz.
- ² Volksgesetzbuch. Grundlagen und Buch I. Entwurf und Erläuterungen. Vorgelegt von Dr. J. W. Hedemann, Dr. H. Lehmann und Dr. W. Siebert. — Arbeitsberichte der Akademie für Deutsches Recht. Nr. 22.
- ³ „Das Volksgesetzbuch gilt für alle Angehörigen des Grossdeutschen Reiches.“ (Alapvető rendelkezések 24. pont, 1. tétel.)
- ⁴ „Oberstes Gesetz ist das Wohl des deutschen Volkes.“
- ⁵ 24. pont 2. tétel.
- ⁶ „Die Ehe als Grundlage des völkischen Gemeinschaftlebens steht unter dem besonderen Schutz der Rechtsordnung.“ 3. pont 1. tétel.
- ⁷ „Sie soll sich als vollkommene Lebensgemeinschaft der Ehegatten bewahren und dem höheren Ziel der Erhaltung und Mehrung von Art und Rassedienen.“ 3. pont 2. tétel.
- ⁸ C. J. C. 1013. can. § 1. Matrimonii finis primarius est procreatio atque educatio proles, secundarius mutuuum adiutorium et remedium concupiscentiae.

⁹ Az 1938. évi német házassági törvény 53. §-a értelmében a házafél a házasság felbontását kérheti, ha a másik házafél idő előtt terméketlenné

vált. Nem lehet bontást kérni, ha a feleknek van, bár csak örökbefogadott gyermekük, vagy a bontást kérő maga is terméketlen vagy újabb házassággötése az utódok szempontjából nem kívánatos. Nincs helye bontásnak a kellő erkölcsi megalapozottság hiánya esetében sem. Ez pedig a helyzet, ha a bontás a kérelmező ellenfelét méltánytalanul súlyosan érné.

¹⁰ „Das Erbrecht wahrt zum wohl der Familie und des Volkes die vom Erblasser erarbeiteten und überkommenen Güter. Verfügungen von Todes wegen genießen Schutz soweit sie mit diesem Ziel vereinbar sind.“
10. pont.

¹¹ Betrachtungen zu Ungarns Privatrechtsgesetzbuch. — Deutsche Justiz. — 10. Jg. Nr. 41. — 1140. l.

Örökség visszautasítása: ajándékozás.

Ezt a közigazgatási jogi minősítést a m. kir. Kúria elfogadta és jogerőre emelte a Jogi Hírlap f. évi 13. sz. 233. sorszám alatt „Zsidóingatlan megszerzése hagyaték visszautasításával“ című közölt végzésével.

A m. kir. Kúriának telekkönyvi ügyben hozott ezt a végzést a végzés — nem a hírlapi közlemény — alapján a következőkben ismertetem, minthogy ennek a végzésnek feltűnő megállapítása nagyon megkívánja a vele való foglalkozást.

Az 1938. december 24-én végrendelet hátrahagyása nélkül meghalt és ingatlan szerzésre korlátozás alatt álló örökhagyónak két törvényes leszármazója közül a nagykorú fiú a hagyatéki tárgyaláson azt jelentette ki, hogy az örökséget visszautasítja s e nyilatkozat folytán a hagyatékot (budapesti központi kir. járásbíróság Pk. II. 56.085/1939. sz.) a hagyatéki bíróság az özvegy haszonélvezeti jogával terhelt az örökséget elfogadó másik nagykorú gyermeknek, az örökhagyó leányának átadta. A hagyatéki bíróság a telekkönyvi hatóságot megkereste, hogy a hagyatéki ingatlanokra az örökös tulajdonjogát egészben bekebelezze.

A telekkönyvi hatóság (gödöllői kir. járásbíróság) a megkeresést a közigazgatási bizottság albizottságához tette át, amely intézkedésből aztán kifejlődött ez a különös vitás ügy. Ekkor már hatályban volt a 43.300/1939. I. M. sz. rendelet. (10. §.)

Az albizottság a megkeresést a kir. Földmivelésügyi miniszterhez felterjesztvén, ez a fiú leszármazónak a hagyatéki tárgyaláson tett öröksége visszautasító nyilatkozatát mező- és erdőgazdasági ingatlanból álló örökös rész átruházásának, — közelebről a nővére javára történt ajándékozásnak minősítette, s attól a hatósági hozzájárulást az 1939:IV. t.-c. 16. §. 4. bekezdése alapján megtagadta. Együttal megkereste a telekkönyvi hatóságot az iránt, hogy a hagyatéki bíróság megkeresését, amennyiben ez a fiú leszármazó által visszautasított örökség tulajdonjogának az örökséget elfogadó leszármazó javára leendő bekebelezésére irányul, — utasítsa el.

E határozat ellen az örökösül nyilatkozott leszármazó panasszal élt, de az akkor még működő O. F. B. a panaszt elutasította.

Ezzel most már kifejlődött a bonyodalom. A telekkönyvi hatóságot megkereste a hagyatéki bíróság a jogerős átadás foganatosítása iránt, de a Földmivelésügyi miniszter is, hogy a hagyatéki bíróság intézkedését részben ne teljesítse, tehát szembekerült ilymódon a hagyatéki bíróság és a közigazgatási hatóság.

Hatásköri összeütközés ebből azonban nem támadt, mert a telekkönyvi hatóság egyszerűsítette az elintézést és 13.722/1941. tk. számú végzésével a Földmivelésügyi miniszter megkeresésének minden aggály nélkül helyt adott a hagyatéki bíróságnak jogorvoslással meg nem támadott végzésére tekintet nélkül. (Hogy az ingatlan hagyaték arra a felére, amelyre a tulajdonjog bekebelezését megtagadta, miként intézkedett, ez nem állapítható meg a kúriai végzésből.)

Az örökhagyó örököse a telekkönyvi hatóság végzése ellen felfolyamodással élt, amelynek a pestvidéki kir. törvényszék Pkf. 6894/1940. szám alatt helyt adott és a hagyatéki bíróság megkeresésének egészben való teljesítését elrendelte. Ez ellen aztán a földmivelésügyi miniszter élt felfolyamodással és a kir. Kúria ennek a felfolyamodásnak következtében hozta meg Pk. V. 1148/1942—20. számú végzését, úgymint: „A m. kir. Kúria a másodbírószág vezetésének az örökhagyó hagyatékához tartozó és a végzésben felsorolt ingatlanokra vonatkozó tulajdonjognak egészben az örökséget elfogadó leszármazó javára leendő bekebelezését rendelő és felfolyamodással megtámadott részét részben megváltoztatja akként, hogy a budapesti központi kir. járásbírószág Pk. II. 56.085/1939—9. számú azt a megkeresését, amely az ott megjelölt ingatlanok kizárólagos tulajdonjogának az örökösül nyilatkozott javára leendő bekebelezésére irányul, az ingatlanok eszmei egykettédere vonatkozó részében elutasítja. Az ingatlanoknak további eszmei egykettéd részére vonatkozóan azonban a m. kir. Kúria a másodbírószág tulajdonjog bekebelezését elrendelő végzését helybenhagyja.“

A végzés indokolásának II. része igyekszik megalapozni a döntést. Ez a rész elősorolja a 8360/1939. M. E. sz. rendelet 8. §-át, amely szerint mező- vagy erdőgazdasági ingatlan átruházása csak akkor érvényes, ha a hatóság ahhoz hozzájárul, amely tudomásulvétel iránti eljárásban az e részben fennálló szabályokat kell alkalmazni. Ilyen szabályt tartalmaz az 1928. XLI. t.-c. 6. §-a is; ennek a szakasznak 1. és 9. pontjában foglaltak szerint az ingatlant elidegenítő jogügylet tudomásul vétele kérdésében másod és végső fokban a földmivelésügyi miniszter határoz, s azon az alapon, hogy a jogügylet a törvény értelmében hatósági tudomásulvételre nem szorult, az érdekelt fél a miniszter határozata ellen panasszal fordulhat az O. F. B.-hez s ez a bíróság a panasz tárgyában végérvényesen dönt.

Továbbá: az 1928: XLI. t.-c. 6. §-ában foglalt azokból a rendelkezésekből, hogy abban a kérdésben, hogy az ingatlan elidegenítő jogügylet hatósági jóváhagyásra szorul-e, — a földmivelésügyi miniszter, panasza esetén pedig az O. F. B. határoz: nyilvánvaló, hogy amennyiben valamely jognyilatkozat jogi minősítésétől függ annak elbírálása, hogy az ingatlanra tulajdonjogát bekebeleztetni kívánó másik fél jogszerzésének érvényességéhez az 1939:IV. t.-c. 16. §. utolsó bekezdése értelmében a hatósági jóváhagyásra szükség van-e, — ebben az esetben az említett hatóságoknak kell

előkérdésként azt is elbirálniok, hogy a korábbi jogosult, valamint a jog-szerző fél által tett nyilatkozatok mező-, vagy erdőgazdasági ingatlan átruházása tárgyában létrejött megállapodásnak minősülnek-e, továbbá, hogy ezeknek a hatóságoknak a megjelölt kérdésekben hozott határozata a rendes bíróságokra is kötelező. Minthogy pedig a földművelésügyi miniszter, illetve az O. F. B. határozata szerint a fiu leszármazó részéről hatósági hozzájárulásra szoruló átruházás történt és egyúttal a földművelésügyi miniszter az O. F. B. által helybenhagyott határozattal az átruházáshoz való hozzájárulását megtagadta, minthogy továbbá a két leszármazó között hozzájárulás hiányában létrejött átruházási szerződés érvénytelen s így nyilvankönyvi jogok szerzésére alapul nem szolgálhat, a fiú leszármazó örökrészére vonatkozóan a tulajdonjog az örökösül nyilatkozott javára be nem kebelezhető.“ —

Am de ennek a gondos indokolásnak nagy a hibája, mert az elősorolt összes törvény és rendeletek kétoldali jognyilatkozatokra és azokhoz szükséges hatósági hozzájárulásra vonatkoznak. Az előadottak pedig kétségtelenné teszik, hogy ebben a hagyatéki ügyben örökség visszautasítása történt, amint ez a kúriai végzés ténymegállapításából kitűnik, még ha a végzés meg sem említi.

Az, hogy ehelyen az örökség visszautasításának jogtartalmáról és joghatásairól tárgyaljak, — merőben felesleges, minthogy ez a jogintézmény öröklési jogunknak egyik alaptétele, amelyet bírói joggyakorlatunk teljesen kiépített, állandóan alkalmaz és Mjtv. 2068. §-a is fenntart.

Az örökséget visszautasító ezen nyilatkozat által az örökösül nyilatkozottal érzében jogviszonyba nem kerülhet, minthogy a visszautasított örökséget nem a visszautasító juttatja annak, akire a visszautasítás következtében száll, hanem az átszállás a törvénytől fogva történik.

Kifejezem azt is, hogy kívánatosabb lett volna, ha a kúriai végzés nem fogadja el a nézetem szerint erre a jogesetre nem alkalmazható szabályok alapján a közigazgatási jogminősítést kötelezőnek a rendes bíróságra nézve, de helyben hagyva a felfolyamodási bíróság telekkönyvi végzését lehetővé teszi a hagyatéki bíróság rendelkezésének megfelelő tulajdonjog bekebelezését. Az anyagi eredményen ez semmit sem változtatott volna, minthogy a tulajdonjog bekebelezése ellenére, a korlátozás egyidejű feljegyzésével a közigazgatási hatóság a törvénynek megfelelően az ingatlanokat minden akadály nélkül igényelhetette volna.

Befejezésül megemlítem még azt, hogy ez a jogeset ebben az alakjában elő sem áll, ha a telekkönyvi hatóság a 43.000—1939. I. M. rendelet 10. §-át megfelelően alkalmazva a tulajdonjogot a hagyatéki bíróság megkeresésének megfelelően bekebelezi a korlátozás feljegyzésével, erről a földművelésügyi miniszter értesíti és végzését az albizottságnak megküldi.

Dr. Kovách Elek
ny. kir. közjegyző.

A nagykorúság korhatárának leszállítása.

Budapest székesfőváros közigazgatási bizottságának múlt év november 9-én tartott ülésén Hüttl Károly dr. bizottsági tag a teljeskorúságra vonatkozó jogszabályokkal foglalkozva felvetette azt a gondolatot, hogy a közigazgatási bizottság, ha megfelelő előkészítés után megokoltnak találja, intézzen felterjesztést a kormányhoz a teljeskorúság korhatárának a külföldi jogrendszerekhez hasonlóan való leszállítása tárgyában. A közigazgatási bizottság felkérte a városi tisztifőügyészt és az árvaszék elnökét, hogy a kérdést minden irányban megvilágító javaslatot terjesszenek a közigazgatási bizottság elé.

A felkérésnek Szokolay Leó dr. a székesfőváros árvaszékének kiváló elnöke az árvaszék 1942. évi működéséről a közigazgatási bizottság elé terjesztett jelentésében máris megfelelt s a teljeskorúság korhatárának újabb szabályozása kérdésében a székesfőváros tiszti főügyészével egyetértésben részletesen megokoltnak javaslatot terjesztett elő. Az értékes jogász munkát képviselő javaslatot indokoltnak találjuk az alábbiakban részletebben ismertetni. A javaslat a kérdéssel mindenekelőtt általános jogpolitikai nézőpontból foglalkozik. Ez a része a javaslatnak a következő:

„Közel 70 éves gyámsági törvényünk fenntartotta régi jogunknak azt a szabályát, hogy a férfiak 24. életévük betöltésével válnak teljeskorúakká. Ezt a rendelkezést az 1874 : XXIII. t.-c. kiterjesztette a nőkre is. Franciaországban a Code Napoleon 488. art. értelmében, Németországban pedig az 1875. évi február 17.-i birodalmi törvény szerint férfiak és nők egyaránt 21. életévük betöltésével önjogúakká lettek. Nyilván ez a két tekintélyes külföldi példa indította arra az akkori belügyminisztert, Tisza Kálmánt, hogy a gyámsági törvény első tervezetében a 22. évet javasolja a teljeskorúság elérésére. Sipőcz véleménye szerint az érdekeltek nagyobb része ez ellen az újítás ellen nyilatkozhatott, mert az országgyűlés elé terjesztett javaslatban a miniszter a 24. évet fenntartotta.

A magyar általános polgári törvénykönyv tervezetének 1900-ban közzétett első szövege szintén fenntartotta a teljeskorúságnak a gyámsági törvényben megállapított korhatárát. Abban az időben már nem csupán a francia és a német kódexek, hanem más külföldi törvénykönyvek (így az olasz a 21. évet, a svájci a 20. évet, a hollandi pedig a 23. évet) alacsonyabb korhatárt szabtak meg a teljeskorúságra. A Tervezet Indokolása megállapítja, hogy ebben a tekintetben a fejlődés iránya a korhatár leszállítása felé halad és mérlegeli a figyelemreméltó különböző szempontokat. Nem tagadható ugyan — mondja az Indokolás —, hogy népünk értelmi színvonalának közoktatásügyünk fejlődésével karöltve járó emelkedése s általában az a körülmény, hogy köznépünk általános értelmisége és fejlődése nem áll hátrább a külföldinél, a nagykorúsítások gyakorisága és az a szempont, hogy a hatóságok beavatkozását egyesek családi ügyeibe lehetőleg kevésbé kell; továbbá a hatóságok és a gyámsági tisztre köteles polgárok terheinek könnyítése végül az a tapasztalati tény, hogy főleg az alsóbb néposztályokban a gyermekek gazdasági önállósága már

a 24. év betöltése előtt áll be és így egyeseknél a szülői vagy gyámi felügyelet inkább csak névleges — a teljeskorúság korhatárának leszállítása mellett szólnak.

Ezekkel szemben — folytatja az Indokolás — a szerkesztő bizottság nagyobb súlyúaknak találta azokat a körülményeket, amelyek a jelenlegi jogállapot fenntartását indokolják.

Elsősorban a századok óta fennálló hazai jogszabályra hivatkozik, amelyen a gyámsági törvény sem tett változtatást, bár erre a kormányzat részéről kísérlet történt. Azóta is súlyosbodtak a megélhetés feltételei és emelkedett az életpályákra való előkészület ideje, tehát megnehezedett az egyének önállóságra jutása. A katonai szolgálatot teljesítő vagy tanulmányaikat folytató kiskorúak érdekében nem kívánatos, hogy ez alatt az idő alatt kényszerülve legyenek ügyeiknek önálló intézésére. A teljeskorúság korhatárának leszállítása kevésbítene a hatósági beavatkozások eseteit, más oldalról azonban ismét szaporítaná — mert a szerkesztőbizottság túlzott sötétezlátása szerint — jelentékenyen emelkedne a kiskorúság meghosszabbításának és a gyámság, valamint gondnokság alá helyezéseknek száma. Ehhez járul még — folytatja az Indokolás — az a sajnálatos tapasztalat, hogy ifjúságunk egy részénél megvan a hajlam a könnyelmű életmódra, ami a teljeskorúság leszállítása esetén sok vagyon pusztulásának lehetne forrásává.

Az Indokolás csak mellékesen említi meg, hogy Ausztriában szintén a 24. életév betöltésével kezdődik a teljeskor. Úgy véljük azonban, hogy ez a körülmény hallgatólag a döntő szempontok között szerepelhetett, mert abban az időben a hazai kodifikációs munkálatok során az osztrák mintákra és jogi helyzetre túlzott figyelmet fordítottak.

A polgári törvénykönyv tervezetének további tárgyalását előkészítő főelőadmány és a tervezetre vonatkozó bírálati anyagnak 1904-ben közzétett I. kötetében (4—6. l.) foglalt észrevételekből kitűnően a tervezettel szemben több oldalról hangsúlyozták a korhatár leszállításának szükségességét. Kiemelték azt is, hogy a túlzott gyámkodás nem kedvez az egyéniség kifejlődésének és, hogy a nemzetközi forgalom biztonsága érdekében az lenne kívánatos, hogy a korhatár megegyezzen az Európa legnagyobb részében elfogadott korhatárral. (21. év.)“

A Tervezet második szövege és az 1928-ban beterjesztett Magánjogi Törvénykönyv tervezete is fenntartja a nagykorúságnak a mai jogban megállapított korhatárát. Az 1928-as tervezet indokolása erre vonatkozóan csak annyit mond, hogy Európa legtöbb államának törvényhozása ugyanazt a korhatárt a 21. évre szállította le, de csupán ebből az okból más államok törvényhozását követni nem volna indokolt, amikor a hazai tapasztalatok azt mutatják, hogy a 24 éves korhatár viszonyainknak megfelel. Hozzáfűzi ehhez még az Indokolás azt, hogy azokban az esetekben, amikor fiatalabb egyének gazdasági önállósága érdekében teljes cselekvőképességük megadására van szükség, egyrészt a házasságkötés nagykorúsító hatálya, másrészt a kifejezett nagykorúsítás lehetősége a szükségletet kielégíti.

„A hazai kodifikációs irányzatunk — folytatja tovább a javaslat — immár több, mint félszázada megingathatatlanul ragaszkodik a 24 éves korhatárhoz és álláspontját nem befolyásolta sem az a körülmény, hogy hosszabb-rövidebb ideje minden külföldi állam leszállította a korhatárt, sem az a megfigyelés, hogy az utóbbi évtizedek alatt széles néprétegek műveltségi színvonala emelkedett, sem az a világtörténelmi tény, hogy népünk fiai már az első világháborúban 24 éves koron alul is férfimódra, derekasan megállták a helyüket.

Mivel köztudomású, hogy magánjogi kodifikációs munkálataink minő alapossággal, körültekintéssel és az összes figyelemreméltó szempontok mérlegelésével készülnek, arra kell gondolnunk, hogy a tervezetek indoklásainak amögött az általános megállapítása mögött, hogy a 24 éves korhatár hazai viszonyainknak megfelel, igen komoly megfigyelések húzódnak meg.

Valószínűnek véljük, hogy kodifikátoraink többségét nem csupán a konzervatív hajlandóság, a meglevő joghoz mindenáron való ragaszkodás, hanem az a tapasztalat befolyásolta, hogy fiatal nemzedékeink nem mutatnak olyanfokú önállóságot és felelősségvállalást, amíg az önjogúság aggálytalan megadásához feltétlenül szükség van. Minthogy pedig népünknek európai színvonalú intelligenciája, tanulási készsége, kritikai képessége köztudomású, mert mindezt a magyar katonákat megismert hazai és külföldi hadvezérek és a magyar munkásokat dolgoztató hazai és külföldi szakemberek, mezőgazdák, iparosok, mérnökök, gyárosok, stb. megállapították — annak a véleményünknek adunk kifejezést, hogy az 1867. utáni közoktatási és nemzetnevelési módszereink a jellemnevelésre, az önállóság fejlesztésére, a gazdasági érzék és a vállalkozási hajlam növelésére, kevesebb súlyt vetettek. Ennek tulajdonítható, hogy iskolázott fiatalágunk értelmi színvonala és tudásanyaga eléri, sőt olykor meg is haladja a nyugati államok ifjú nemzedékeinek hasonló képességeit, de gyakorlatiaság és felelősségvállalással párosult önállóság tekintetében az összehasonlítás nem mutat fel ránk nézve ilyen kedvező eredményt.

Véleményünk mellett szól az a sajnálatos tény is, hogy falusi népességünk túlzottan keresi az állami és fővárosi altiszti állásokat, a rendőrségnél, postánál, vasútnál s egyéb közüzemeknél való elhelyezkedést, ahelyett, hogy a nagyobb önállóságot, öntevékenységet kívánó, de jobb megélhetést ígérő gazdasági pályákat árasztaná el.

Tapasztalatunk szerint a cserkészlet és az ifjúsági vöröskereszt az utóbbi két évtizedben a jellemfejlesztés, az egyéni felelősségvállalás, valamint a közösségi érzés erősítése tekintetében céltudatos és sikeres tevékenységet fejtett ki. De jogos az a reményünk is, hogy leventeképzésünk olyan irányban fejlődik, mely nemzetnevelésünk most említett fontos szempontjait eredményesen fogja szolgálni.

Ha ismét más oldalról vesszük szemügyre a nagykorúság korhatárának kérdését, nyilván visszásnak tűnik fel, hogy a 23 éves orvosdoktor, akinek szaktudásától és higgadtságától emberi életek függenek, a 22 éves jogászdoktor, aki közhivatalokban, bankokban, kir. közjegyzőjelölti, ügyvédjelölti, és egyéb állásokban számos nagykorú személy fontos

gazdasági vonatkozású ügyét intézi, a 21 éves tanító, aki az iskolában a kisebb gyermekeket, leventeoktatói minőségben pedig a serdülteket neveli önállóságra, kötelességérzésre, helytállásra, — kiskorú marad, atyai hatalom vagy gyámság alatt áll s az újabb és szigorúbb gyámhatósági gyakorlat szerint az 1877:XX. t.c. 4. §-án túlterjedően, nagykorúsításukhoz nem elég a testi és szellemi érettség, nem elég, hogy maguk tartják el magukat s ezzel már tanúságot tettek önállóságukról, nem elég, hogy nagykorúsításukhoz szüleik s nagyszüleik vagy gyámjuk és oldalrokonai hozzájárulnak, de még az sem számít, hogy közülük a főiskolát végzettek képviselőválasztói jogosultsággal, tehát közjogi nagykorúsággal rendelkeznek, hanem még annak az igazolására is szükség van, hogy a nagykorúsítás valami konkrét okból érdekükben áll.

A nagykorúság magas korhatára és a nagykorúsítás nehézségei a gyakorlatban még szembetűnőbbé teszik azt a fonák helyzetet, amelyet a házasságkötésnek csak a nőkre vonatkozó nagykorúsító hatálya idéz elő. Ezzel kapcsolatban nyomatékosan hangsúlyozzuk, hogy az előbb ismertetett magánjogi törvénytervezeteink a nagykorúság jelenlegi korhatárának fenntartását részben azzal okolják meg, hogy a házasság nagykorúsító hatályát a férfiakra is kiterjesztik. Ez a kiterjesztés valóban jelentősen enyhítené a magas korhatár folytán jelentkező visszasságokat és nehézségeket.

Egyéb gyakorlati indokok felsorakoztatása után a javaslat a pénzügyi nézőpontokra mutat rá a következőkben:

„Annak igazolásául, hogy a nagykorúság korhatárának milyen sokoldalú kihatása van, rámutatunk még arra, hogy a korhatár leszállítása pénzügyi szempontból nem csekély előnyt jelentene a kincstárra és az önkormányzati testületekre, de másrészt érzékeny anyagi veszteséget okozna a köztisztviselői réteg gyermekeinek. Ugyanis a nagykorúság korhatárának a 21. életévre való leszállításával a főiskolai képesítésű köztisztviselők ellátatlan gyermekei a családi pótlékot, árvái és félárvai a nevelési pótlékot három évvel előbb veszítenék el s ezáltal az államkincstár és az egyéb közületek tekintélyes összegeket takarítanak meg. Viszont ez az érzékeny anyagi veszteség arra ösztönözné az érdekelt fiatalságot, hogy előbb lépjen kereső pályára.

A fentebb kifejtett szempontok talán alkalmasak annak megvilágítására, hogy a nagykorúság korhatára magánjogunk egyik alapvető és komplex problémája, mely társadalmi, gazdasági és kulturális életünket számos vonatkozásban jelentősen érinti. Természetesen a magánjognak ilyen sarkalatos szabálya incidentálisan nem változtatható meg. Etekintetben módosítására csak az általános magánjogi kodifikáció keretében vagy a tervezett gyámügyi reform megvalósítása esetében kerülhet sor.

A javaslat végül a kifejtett indokok alapján helyesnek találná a teljeskorúság korhatárának újabb szabályozását s e tárgyban megfelelő időben a kormányhoz felterjesztés intézését. —

A nyugdíjintézet közgyűlése.

A kir. közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíjintézete rendes évi közgyűlését március hó 28. napján tartotta s azon jelen voltak: Lázár Ferenc dr. felsőházi tag, a budapesti, Örley Dénes dr. a debreceni, Szmrécsányi Pál dr. a kassai, Tarján Béla dr. a szegedi kamarák elnöke, Hanny Tódor dr. felsőházi tag, az Országos Egylet elnöke, továbbá a nyugdíjintézet részéről: Cholnoky Imre dr. elnök, Szemerjay-Petrán Tibor dr. elnökhelyettes, Bathó Kálmán dr., Krenner Zoltán dr., Magyary-Kossa Zoltán dr., Tárczay Rudolf dr. intézőbizottsági tagok, Kovácsy Zoltán dr., Antalffy Zsiros Aladár dr., Belcsák László dr. állandó ellenőrzőbizottsági tagok. Megjelentek még a jelenléti ívek szerint a következő kir. közjegyzők: Bares Ernő dr., Batta Péter dr., Beniczky Géza dr., vitéz Bernát Jenő dr., Berzsényi László dr., Csánky István dr., Divéky István dr., Doszpoly Dezső dr., vitéz Endrey Antal dr., Fabinyi Leó dr., vitéz Fekete László dr., id. Fésüs György dr., Fitos Jenő dr., Gyöngyösi Arisztid dr., Hedry Aladár dr., Horváth Béla dr., Horváth Gedeon dr., Horváth Kamilló dr., Horváth Sámuel dr., Illgen Aurél dr., Jármay Béla dr., Jelen Miklós dr., Kállay Endre dr., Kepes János dr., Kiss Aurél dr., Kmoskó Béla dr., Körössy Bertalan dr., Lénárt Dezső dr., Lipcsey Péter dr., Matheovits Ferenc dr., Májay Dezső dr., Mándy András dr., Mike Imre dr., Mikó Kálmán dr., Molnár Kálmán dr., Ónody Gábor dr., Ónody Kálmán dr., ifj. Paár Lajos dr., Pálovich István dr., Pekker Emil dr., Pigler István dr., Puchlin Kázmár dr., Pulay József dr., Richter Richárd dr., Rónay Tibor dr., Schilling Dezső dr., Schimics Béla dr., Szilléry Péter dr., Szily Kálmán dr., Telman Sándor dr., Teőke Béla dr., Vajta Ferenc dr., Veréb Gyula dr., Zakariás János dr., s a következő közjegyzőhelyettesek: Antal Gyula János dr., vitéz Fekete Lajos dr., vitéz Gyene Sándor dr., Szőke István dr., Török Béla dr.

A közgyűlést *Cholnoky* Imre dr. a nyugdíjintézet elnöke a következő beszéddel nyitotta meg:

„Emlékezzünk! Pár nappal ezelőtt egy esztendeje mult annak a felemelő ünnepségnek, amikor a magyar országgyűlés egyhangú lelkesedéssel kormányzóhelyettesé választotta vitéz nagybányai Horthy Istvánt. Ünnepi hangulat töltött el mindenkit, az egész ország mámorosan ünnepelt, amikor az országgyarapító Apa mellett megjelent a Fiú, hogy az esküt letegye. Megválasztása nemcsak a hála megnyilvánulása volt az Apa iránt, hanem elismerése rendkívüli érdemeinek és még inkább remélhettük, hogy trianoni elesettségünkből való kormányzói felemelő munkában az őt legjobban ismerő fia leginkább segítheti. Magyar vér, az apa vakmerőségig bátor és törhetetlen vére buzogott szívében a keletről fenyegető Istent, vallást, nemzetiséget, minden kultúrát elseprő veszedelem leküzdésében szintén ki akarta részét venni. Önként jelentkezett harctéri szolgálatra is, ahol mindig az elsők között volt és esküjének szavait, hogy életével a hazáját szolgálja, hősi halálával pecsételte meg. Első szent királyunk emléke napján minden igaz magyar szívét megdermesztette az a hír, hogy életét adta hazájáért. Az egész ország gyászba borulva, könnyes szemmel és vérző szívvel küldte

vigasztaló szeretetét a gyászbaborult családnak, az országgyarapító Apának és sok-sok könnyet felszárító Édesanyának. Ma is megindult szívvvel tekintünk a királyi vár felé, ahol oly sok csapás ellenére, szilárd és kemény férfiassággal vigyáz mindannyiunk által szeretett Kormányzónk és vezeti biztos, erős kézzel nemzetünk hajóját a mostani vérözönön át. A magyar történelem lapjait sokszor borította gyász, de ezeken túl, újra talpra állott a nemzet, mert gyászából és emlékeiből új erőt merített. A kenderesi kripta új halottja tündöklő csillag, a magyar ifjúság és a magyar hősiesség példaképe volt, emléke minden magyar szívében örökké élni fog! Emlékezzünk azokról is, akik távol hazánktól a keleti fronton dúló gigászi küzdelemben életüket és testi épségüket áldozták fel nyugalomunk és biztonságunkért. Emlékezzünk azokról a néma hősookról, akik a végtelen orosz sikságon csendesen elpihentek. Talán áll még a távoli orosz földön a fiatal hős elmulása helyén felállított kereszt, amely mindig a magyar vitézséget és áldozatos odaadást hirdeti. Szenteljük a pillanatot legmélyebb megilletődéssel és egyúttal forró hálával is telve azoknak, akik kötelességük teljesítése közben elhulltak és egy szebb jövő reményében a messze idegenben örök álmukat alusszák. Emlékezzünk! Dulce és decorum est pro patria mori!

Megemlékezett ezután az elnök arról, hogy a nyugdíjintézet intézőbizottsága az 1942. év folyamán több felterjesztést intézett az Igazságügy-miniszterhez, azonban e felterjesztésekre eddig sajnálatosan semmi válasz sem érkezett. A közjegyzői alkalmazottak nyugdíjkérdését felemlítve közli az elnök, hogy ez a kérdés a nyugdíjintézetnek is szívügye és valami úton-módon igyekezni fog ezt a kérdést megoldani. A mult hónapban megkereste a nyugdíjintézet a közjegyzői kamarákat, hogy a nyugdíjkérdés megoldásához szükséges adatokat a közjegyzőktől szerezzék be, az adatok azonban a közgyűlés napjáig csak egy kamarától érkeztek be.

„Kedves kötelességemnek teszek eleget — mondotta ezután Cholnoky elnök, — hogy egy melegen érző nemes szív önzetlen cselekedetéről emlékezzem meg. Ez az érző szív ismételve tanujelét adta annak, és követendő példaképet állított fel arra, hogy hogyan kell egy szintén nemes célt szolgáló és missióját jól teljesítő intézményt felkarolni, azt nemcsak szavakkal, de nyomós érvekkel és áldozattal is támogatni. Ez a melegen érző szív megnyilatkozott a mult évben is és az idén kamarai elnöksége 10 éves jubileuma alkalmából első gondolatát nyugdíjintézetnek szentelte és e napon özvegyeink és árváink könnyeinek felszárításához 1.000.— pengő adománnyal járult hozzá. A nemes példát nyújtó s igen eredményes kamarai működésének 10 éves jubileumát ünneplő Lázár Ferenc dr. tevékeny részt vett a nyugdíjintézet szabályainak módosításában és mint az állandó döntőbíró elnöke is hosszú éveken át bölcsen vezette a tanácskozásokat.“

Az elnök indítványára a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel hozott határozattal Lázár Ferenc dr. felsőházi tag, kamarai elnöknek, az 1.000.— pengős adományért hálás köszönetét nyilvánítja és 10 éves érdemdús kamarai elnöki működését, valamint adományát jegyzőkönyvileg is megörökíteni rendelte.

A nyugdíjintézet 1942. évi gazdálkodását, a mult évi költségvetési előirányzat és zárószámadás alapján az elnök alábbiakban ismertette:

Bevételek:

Járulék bevételből előirányoztatott	225.600.— P
Tényleg befolyt	241.781.64 P
Az intézeti bérház hozadékára	34.000.— P
Tényleg befolyt	32.360.76 P

A bevételekhez megjegyezte, hogy azok emelkedése az újonnan kinevezett közjegyzők pótlárulékából állott elő. Az intézeti bérház hozadéka sajnos évről-évre csökken, mert a kötött lakbérékkel szemben a kiadások hatványozottan nőnek. A bérház jövedelmezősége mindezek dacára ez évben is a befektetett tőke 6.82 %-át hozta meg.

Kiadások:

Végellátásra és segélyre előirányoztatott	210.000.— P
Tényleg befizettetett	205.730 P
Tartalékalapra előirányoztatott	48.700.— P
Tényleg tartalékoltatott	54.218.— P
Költségekre előirányoztatott.....	3.900.— P
Tényleg kifizettetett	2.774.— P

Szembevetve a tartalékalap erős növekedése, amit a legújabbán követett kinevezési rendszernek lehet köszönni, mert nagyon sok idős egyén neveztetik ki közjegyzővé. Vagyonmérlegben a bérház csak vásárlási értékben van felvéve, holott ennek mai forgalmi értéke legalább 1.200.000.— pengőre tehető. A végellátásokra fordított összeg sajnos a mult évben erősen emelkedett. A nyugdíjintézet kezelési költsége a mult évben 2.774.— pengő volt, ami egy ilyen nagy számokkal dolgozó intézménynél a lehető legminimálisabb.

Az elnök a továbbiakban a nyugdíjintézet belső életének ismertetésére áttérve közli, hogy a mult évben 327 közjegyző, 54 helyettes és 4 jelölt tag volt. A helyettesek száma az előző évhez képest megint hattal kevesebb, dacára annak, hogy a mult évben mindössze három helyettes nyert kinevezést. A visszatért Délvidéken csak két új jelölt tag van. Ezzel kapcsolatban megállapítja az elnök, hogy ez a helyzet rövidesen a közjegyzői utánpótlás teljes csődjéhez fog vezetni. A legutóbbi tömeges kinevezéseknél helyettesek majdnem teljesen mellőztettek és ennek a rendszernek az eredménye az lesz, hogy a helyettesi pályára arra alkalmas jóképzettségű férfi nem fog lépni. Ma is nagyon nehéz már helyettest kapni, mert a kinevezési rendszer mellett, politikai érdekért rövid ügyvédi működés után biztosan kineveztetik, de mint közjegyző helyettesnek legalább 10 évig kell várnia, amíg egy szerény közjegyzői állást megkaphat.

A nyugdíjintézet belső életével kapcsolatosan közli még az elnök, hogy a mult évben sajnos húsz közjegyző távozott el sorainkból. Ilyen nagy egyévi kiesés a nyugdíjintézet életében még nem fordult elő. Végellátásban részesül 54 özvegy, 5 nyugdíjas közjegyző, 14 félnyugdíjas özvegy és 22 segélyes özvegy, valamint 19 árva, az összes ellátottak száma tehát 111. A végellátottak közül meghalt 1 nyugdíjas közjegyző, 2 özvegy,

2 segélyes, férjhezment 2 özvegy, akik közül az egyik újra özvegy lett, nagykorúvá vált 2 árva. A nyugdíjintézethez a múlt évben 693 beadvány érkezett, amelyeket mind elintézték. Az intézőbizottság 12 ülést tartott.

Áttérve röviden az 1943. évi költségvetési előirányzatra megállapítja az elnök, hogy a bevételi előirányzat a jelenlegi taglétszámnak megfelelően van beállítva. Lényegesen emelkedik a tartalékalapra fordított összeg is, mert a jelenlegi kinevezési rendszer mellett javarészt idősebb koru egyének kerülnek be a karba. A kezelési költséget igyekszik az intézet minél alacsonyabbra szabni, ellenben a végellátásokra fordítandó összeget állandóan emelni kell. A múlt évi nagyszámu kiesés és a tagok javarészenek magas kora miatt a nyugdíjjárulékot ez év elejétől kezdődően fel kellett emelni, mert a rohamosan növekvő kiadásokat másként fedezni már nem lehetett. A járulékok további emelése azonban egyelőre nem fog bekövetkezni, mert a mai gazdasági helyzet mellett inkább célszerűnek mutatkozik a készpénz vagyion felhasználása, mint annak gyűjtése.

A nagy érdeklődéssel hallgatott elnöki előterjesztések után az állandó ellenőrző bizottság jelentését *Antalfy Zsiros Aladár* dr. olvasta fel s e jelentésre valamint a Kir. Közjegyzők Közlönye idei 2. számában egész terjedelmükben közzétett 1942. évi zárószámadást, vagyionmérleget s a költségvetési előirányzatot a közgyűlés egyhangúlag elfogadta. Majd az elnök indítványára a közgyűlés az 1943. évre az állandó ellenőrzőbizottság tagjaivá Kovácsy Zoltán dr. kispesti, Antalfy-Zsiros Aladár dr. budapesti közjegyzőket és Belesák László budapesti királyi közjegyzőhelyettesét választotta meg.

A közgyűlés a tárgysorozat utolsó pontjaként az indítványokat vette tárgyalás alá. A közgyűlésre két indítvány érkezett. Az egyiket Teőke Béla dr. budapesti királyi közjegyző terjesztette elő a közjegyzői irodák alkalmazottainak nyugdíjellátásának tárgyában. Erre nézve közölte az elnök, hogy az indítványban foglaltakkal az intézőbizottság már korábban foglalkozott, ez ügyben az Igazságügyminiszterhez felterjesztést is intézett, az erre vonatkozó adatbeszerzést megkezdette, amiért is javasolta, hogy az erre vonatkozó adatbeszerzést megkezdte, amiért is javasolta, hogy az indítványt a közgyűlés az intézőbizottságnak adja ki. A közgyűlés az elnöki indítványnak megfelelően határozott.

A másik indítványt Csánky István dr. salgótarjáni kir. közjegyző nyújtotta be az ügyvédekből kinevezett királyi közjegyzők nyugdíjának rendezése tárgyában. Az indítvány a kérdés megnyugtató szabályozása tekintetében megfelelő rendelettervezet szerkesztésére s annak a legközelebbi közgyűlés elé terjesztésére kéri az intézőbizottságot utasítani.

A közgyűlés Szilléry Péter dr., Matheovics Ferenc dr., Kállay Endre dr. és Krenner Zoltán dr. felszólalásai után szótöbbséggel fogadta el Krenner Zoltán dr. által előterjesztett azt a módosító indítványt, hogy az intézőbizottság csupán a visszacsatolt területen működő ügyvédekből kinevezett kir. közjegyzők nyugdíjügyének szabályozása kérdésében fog a közgyűlés elé szabályzat módosító tervezetet terjeszteni.

Közlemények.

Halálozások. *Paczolay* Károly dr. orosházi kir. közjegyző Budapesten március 30-án meghalt. Mint rétsági ügyvédet 1931. évben nevezték ki ugyancsak Rétságra kir. közjegyzővé, ahonnan már 1932. évben Orosházára helyezték át, ahol 10 évet meghaladó tisztes közjegyzői működéssel személye iránt általános rokonszenvet s állásának tekintélyt és megbecsülést szerzett. —

Polchy István dr. beregszászi kir. közjegyző Beregszászon április 4. napján meghalt. A felvidéki területek visszacsatolása után 1939. május havában nevezték ki Beregszászra kir. közjegyzővé. A város társadalmi-, egyházi- és általános közéletében, mint a magyarság egyik vezető tagja igen értékes s általános tisztelettel honorált működést fejtett ki. Közéleti működésével szerzett érdemei elismerésül a m. kir. kormányfőtanácsosi címmel tüntették ki. Főgondnoka volt a tiszántúli ref. egyházkerületnek. Az elhalálozásról a debreceni kamara külön gyászjelentésben emlékezett meg s az iroda részére Skultéty László dr. kir. közjegyzőhelyettesét rendelte ki.

Áthelyezések. Az Igazságügyminiszter *Fabuss* Béla dr. losonci kir. közjegyzőt Marcaliba, *Mártonffy* Bogdán dr. kaposvári kir. közjegyzőt Szirákra, *Tamásfalvi Thury* Géza dr. csepregi kir. közjegyzőt Párkányba, *Vajta* Ferenc dr. párkányi kir. közjegyzőt Csepregre és *Alleram* Ferenc dr. sziráki kir. közjegyzőt Kaposvárra saját kérelmükre áthelyezte.

A budapesti kamara választmányi ülése. A budapesti kir. közjegyzői kamara április 13-án *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tag elnöklete alatt ülést tartott, amelyen a folyó ügyeken kívül a kamarai tisztségekre vonatkozó helyettesítéseket, a kamarai tagok által az 1943. évre fizetendő tagsági díjak mintegy 30%-al felemelt összegét állapították meg, majd vitéz Fekete László dr. és Hedry Aladár dr. személyében a fegyelmi bíróság rendes s Barcs Ernő dr. és Joannovits Jenő dr. személyében pedig a bíróság pótagjait választották meg.

Lázár Ferenc dr. jubileuma. E közlöny múlt számában részletes tudósítást hoztunk azokról a bensőséges ünneplésekről, amelyeket a budapesti kamara és a magyar közjegyzői kar Lázár Ferenc dr. felsőházi tag budapesti kamarai elnöki működésének 10-ik évfordulója alkalmából rendezett. A tudósítás keretében megemlékeztünk arról is, hogy a különböző közjegyzői szervezetek közgyűlése alkalmából a budapesti kamara által rendezett társas vacsora is Lázár Ferenc dr. meleg ünneplése jegyében folyt le. A tudósítás e részéből nyomdai tévedésből kimaradt, hogy a vidéki kamarák részéről a jubilaris elnököt *Tarján* Béla dr. a szegedi kamara elnöke meleg, közvetlen szavakkal köszöntötte s biztosította őt az egész magyar közjegyzői kar megbecsülő szeretetéről.

Fekete László előadása. Vitéz *Fekete* László dr. kir. közjegyző május hó 17-én, hétfőn 3/4 7 órai kezdettel a Pázmány Péter Tudományegyetem Közegészségtani és Élettani Intézetének (Budapest, VIII., Eszterbázy-uca 9.) tantermében „A végrendelkezések“ címen előadást tart.

Adományok a nyugdíjintézet javára. Megemlékeztünk e közlöny mult számában Lázár Ferenc dr. budapesti kamarai elnök, felsőházi tagnak arról a nemes felfogásra valló cselekedetéről, hogy kamarai elnöki működése tíz éves fordulója alkalmából a nyugdíjintézet részére 1.000 pengőt utalt át. A példát mutató elhatározás valóban követőkre talált. Májay Dezső dr. kaposvári és Barcs Ernő dr. budapesti kir. közjegyzők szintén egyenkint 1.000—1.000 pengőt adományoztak a nyugdíjintézetnek a kar tagjai s azok családtagjai szociális gondoskodását eredményesen szolgáló nemes céljaira.

Uj közjegyzői állás rendszeresítése. A m. kir. Igazságügyminiszter a Budapesti Közlöny 1943. április 10-én megjelent 84. számában közzétett 26.027/1943. I. M. rendeletével Nagykanizsán második kir. közjegyzői állást rendszeresített. A rendelet kihirdetése napján életbe lépett s a hagyatéki ügyek tekintetében az illetékesség az év páratlan hónapjában a már működő kir. közjegyzőt, a páros hónapokban pedig a kinevezendő kir. közjegyzőt fogja megilletni. —

Hósi halottak halálesetfelvételének kiállítása. E címen közöltük a budapesti kerületi előljárói értekezlet megállapodását a harctéren elhalt polgári és katonai személyek haláleset felvételének kiállítása tárgyában. A körlevélben foglaltakat ugyancsak Spolarich Lajos dr. járásbírósi a lelnök, csoportvezetővel történt megállapodás alapján azzal egészítették ki, hogy a halálesetfelvételnek alapját képezheti a körlevélben foglaltakon kívül valamelyik honvédkórháznak az elhalálózást tanusító hivatalos bizonyítványa is.

A szerkesztőség kérelme. A Kir. Közjegyzők Közlönyének szerkesztősége ezúton kéri fel azokat a kir. közjegyzőket, akik a Közlönynek 1919 évet megelőző évfolyamaival, vagy azok egyes példányaival rendelkeznek, s azokat a továbbiakban nélkülözhetik, szíveskedjenek azokat mielőbb a szerkesztőségnek beküldeni. A régebbi évfolyamokra, illetve az egyes példányszámokra a szerkesztőségnek egyrésztől saját, s másrésztől a m. kir. igazságügyminisztérium törvényelőkészítő osztálya hiányzó évfolyamainak, illetve példányszámainak pótlása végett volna szüksége.

Joggyakorlat.*

Magánjog

32. Az állandó bírói gyakorlat szerint úgy a tulajdonos házastársának az osztatlan közösségben birt ingatlanai természetben való megosztására vonatkozó, mint a szülők és gyermekek közötti vagyoni rendezést

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap“, a „Magyar Jogi Szemle“, „Magyar Törvénykezés“ és „Gazdasági Jog“ című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékjogi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny“ című szaklap közlései nyomán.

tárgyazó ingatlan átruházási ügyletek érvényességéhez azok az alakszerűségek, amelyeket a 4420/1918. M. E. számú rendelet és a 27. számú jogegységi döntvény különben az ingatlan átruházását tárgyazó jogügyletek érvényességéhez megkíván, nem szükségesek. (K. P. V. 1312/1942.).

33. Életbiztosítás esetében a kereskedelmi törvény 500. §. 2. pontjából következően a biztosítottnak jogában áll a biztosítási kötvényben kijelölt kedvezményezett helyett más kedvezményezettet megjelölni, sőt jogában áll a kötvény tulajdonjogát is másra átruházni. Az átruházás ajándékozás útján is történhet, amely az ajándékozási szándék kijelentésével, annak elfogadásával és a kötvény átadásával létesül. Következésképpen az átruházás érvényességéhez annak közjegyzői okiratba foglalása házastársak között nem szükséges. (K. P. III. 1941/1942.).

34. Az utólagos házasság által való törvényesítés a házasságkötés tényével akkor következik be, ha a házasságon kívül született gyermek tényleg a házasságot kötött férjtől származik. A törvényesítésnek ebben az esetben csak az a korlátja áll fenn, hogy a szülők között ne legyen a kritikus időben olyan házassági akadály, amely alól az érvényes jog szerint felmentésnek nem volna helye. — Az utólagos házasság által törvényesített gyermek a házasság megkötésével ugyanazokba a jogokba lép, mintha törvényes házasságból született volna s így bármelyik szülő elhalálózása esetén annak hagyatékára törvényes öröklési igénye van. (K. P. I. 5149/1939.).

35. A végrendelet érvényességét nem érinti a záradéknak az a téves megállapítása, hogy a végrendeletet az egyik tanu olvasta fel, holott annak felolvasását maga az örökhagyó eszközölte; az ezirányú kifejezett tanusítást ugyanis a bírói gyakorlat a végrendelet érvényességéhez nem kívánja meg. (K. P. I. 2974/1942.).

36. A kötelelő rész alapjának megállapításánál az örökhagyó által előre adott érték gyanánt csak a vagyoni állag jöhet figyelembe, ellenben abból, amit az örökhagyó a jövedelemből ingyenesen juttatott, kötelelő részt követelni nem lehet. A kötelelő rész ugyanis a vagyoni állagából nem pedig annak az örökhagyó életében beszédett jövedelemből jár a kötelelő részre jogosult leszármazónak. (K. P. I. 3027/1942.).

37. Az örökhagyónak a végrendeletét magába foglaló borítékra vezetett az a rendelkezése „Ez a boríték, amely végrendeletemet tartalmazza, halálom előtt nem bontható fel, mert különben végrendeletem érvénytelenné válik“, a végrendeletre megszabott alaki kellékek hiányában érvénytelen. (K. P. I. 3506/1942.).

38. A Kúria gyakorlatával egyezik a fellebbezési bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy örökhagyónak az előtte felolvasott végrendeletre vonatkozólag élő szóval tett jóváhagyó kijelentése, tehát a felolvasott végrendelet tartalmának az erre nézve hozzá intézett kérdésre feleletként kimondott „igen“ szóval kijelentett helyeslő jóváhagyás magában foglalja az örökhagyónak azt a kijelentését, hogy az okirat az ő végrendeletét tartalmazza. (K. P. I. 555/1942.).

39. Az anyagi jog szerint, ha valamely jogügylet csak részlegesen is érvénytelen, ezzel megdől az egész jogügylet, hacsak a körülmények

arra nem utalnak, hogy a felek a jogügyletet az érvénytelenné vált rész nélkül is megkötötték volna. A feleknek ezt a szándékát azonban vélelmezni nem lehet, ez a ténykörülmeny az állító fél által bizonyítandó. (K. P. V. 3718/1942.).

40. Nem teszi a végrendeletet érvénytelenné, még ha való is lenne az állítás, hogy az okiratban tanusított végrendelezési időpont valótlan, mert az 1866. évi XVI. t.-c. 7. §-ának értelmében az írásbeli magánvégrendeleteknél a *végrendekezésnek helyének és időpontjának kitétele azaz a keltezés kellék* ugyan, ám de az állandó bírói gyakorlat álláspontja szerint az írásbeli magánvégrendeletekhez az említett törvényszakaszból megszállott kellék megvan akkor is, ha a törvényben megkivánt kelettel ellátott okirat a végrendelezés időpontját tévesen jelöli meg. (K. P. I. 3506/1942.).

41. Az 1876. évi XVI. t.-c. 5. §-a az *írásbeli magánvégrendelet érvényességéhez az elfogadó nyilatkozat hatályosságát* nem köti meghatározott alak, vagy kifejezések használatához és azt sem írja elő, hogy a végrendeleti tanúk az elfogadott nyilatkozat megtételét igazolják. Az irányadó tényállás szerint a végrendeleti tanúk által örökhagyó elfogadó nyilatkozatának tekinthető, szó szerint bár nem egyező, értelem szerint azonban egyező vallomása szerint megállapítható, hogy örökhagyó a felolvasott okiratot végrendeletének fogadta el. (K. P. I. 3788/1942.).

42. A *közszerzemény a házasság megszűnésével válik esedékessé*, annak jogi alapja a közös szerzés, a közös szerzés pedig dologbani jogot ad. Ebből következik, hogy a közszerzeményként jelentkező érték első sorban — lehetőség szerint — természetben adandó ki: ennek pedig szükségszerű formája, hogy amennyiben a természetben való kiadás nem lehetséges és az azért vagy a jogosított kívánságára pénzben kerül kiadásra, ennek meghatározásánál a közszerzeményi vagyonnak azt az értékét kell számításba venni, amelyet az az esedékesség idejében vagyis a házasság megszűnésekor képviselt. (K. P. III. 1492/1942.).

43. A végrendeleti tanúknak a végrendelezés idejét megelőzően szerzett észleleteik alapján kell képeseknek lenniök, annak bizonyítására, hogy a végrendelező személy azonos azzal, akit az okirat a végrendelet alkotójaként feltüntet s az ilyen módon szerzett képesség hiányát nem pótolhatja a végrendelező személyére vonatkozólag a végrendelezés alkalmával a végrendelezőtől, vagy mástól kapott közlés, sem pedig olyan körülményeknek az észlelése, amelyekből csak valószínűséggel, de nem teljes bizonyossággal lehet következtetést vonni arra, hogy a *tanúk előtt végrendelező személy azonos azzal, aki az okiratban foglalt megnevezések szerint akarátát előttük kijelentette*. (K. P. III. 553/1942.).

44. Az általános bírói gyakorlat álláspontja szerint a végrendelet *illetéktelen befolyásolás* címén csak akkor támadható meg ha a befolyásolás olyan mértékű volt, hogy ezzel szemben az örökhagyóban ellentétes akarat nem is keletkezhetett vagy ha keletkezett is, az a befolyásoló akarattal szemben érvényre nem juthatott. (K. P. I. 555/1942.).